

Az ég tündöklő szárnyai

*„Ki nem az Égő Szárnyra épít,
szánandó szolgál mind.
Építsd magadba hát az égnek
tündöklő sarkait.”*

(Takáts Gyula)

Berzsenyi tündér változatainak műhelye épp az a világ, amelyet a százharmincöt évvel később született költő-utóda, Takáts Gyula is magáénak vallott. Képletesen szólva azonban, a rokon tájon Berzsenyinek inkább a magányos ősz és tél, Takáts Gyulának pedig a tavasz, a nyár jutott... Sokat emlegetett pannón derűjének verseiben jelen volt a Berzsenyi-hagyomány filozófiai, gondolati gazdagsága.

E soraimhoz társul egy hirtelenjében született fénykép. Budán, a Muraközi utcai kertben, Károlyi Amy és Weöres Sándor otthonában készült 1983 kora nyarán. Tatay Sándor és Takáts Gyula látogatására Weöres Sándor hetvenedik születésnapja adott alkalmat. A tisztelő televíziós adásban beszélgető-társuk is lehettem és hallgatójuk, emlékeiket önfeledt örömmel sorolták... A mediterrán hangulatot növelték a már virágzó leander-bokrok. Macska is volt, de a képen nem látszik. Ez nem baj, azt viszont sajnálom, hogy Tatay Sándort is éppen „kitakarta” valamelyik kameránk.

Baj-e, ha valaki elfelejti barátja otthonának hászámát? – kérdezi Tatay, és máris válaszol. Dehogy baj, Weöres Sanyi Pécsen fölhalálta magát az éjszaka kellős közepén is. Mint egykor az éjjeli őr, énekelgetett s jellegzetes dülöngő járással haladt fölfele a mecseki utcán. A forró és néma nyári éjszakában egyetlen nevet énekelgetett makacsul: Tatay Sándor, Tatay Sándor... Mígnem a nyitott ablakok rengetegének egyikében megjelent Tatay, hogy kései vendégének végre szállást adjon.

Takáts Gyula pedig eme egyetemi évek történeteit idézte meg egy tudós minden részletre kiterjedő figyelmével. Amilyen alapos gonddal osztályozta annak idején diákja, Fodor Bandi verseit is, jóakarató szigorral mérlegelve, hogy melyik költemény milyen osztályzatot érdemel. Mindenesre elégedett lehetett Fodor András költői kezdeteivel, mert Egry Józsefnek a bemutatáshoz hozzátette: ügyes költő! Egry hunyorgott s azonnal meg is szólalt: ügyes költő?! Azt hittem, csak ügyes futballisták vannak... Fodor pedig nemsokára megírhatta szomorú, szép versét: *A vízrenéző* címmel.

Fodor András naplóiban persze gyakran olvashatjuk Takáts Gyula nevét. 1975 augusztusában például remek, villanásnyi portrét rajzol meg rögtönzött szavaival róla. Ők a ház utcára néző ablaka előtt ültek Tüskés Tiborral. És íme! „A fejét lépésenként ejtegető, sárga inges, sötét szemüveges Takáts Gyulát s mögötte Loncikat látjuk meg az ablakon át. Ahogy Gyuláék beülnek a kanapé hajlatába, egyszerre értelme támad mindennek. Ugyanilyen tartalmas később Gyula ötlete, hogy menjek vele sétálni egyet a környéken. Lássuk, mi lett a hajdani Réti fogásból, ahol ő még fogott halat. Az is jellemző, hogy sok ismerőssel találkozik, s hogy hozzá a fák és az anyagok is beszélnek.”

Talán épp Weöresék kertjében emlegette nekem Takáts Gyula „pergő, érdekes, szórakoztató” kisregényét (*Színház az Ezüst Kanocsóban*), melyből rádiójáték már készült. Érdekelne a televíziót is? Engem érdekelt, sajnos hiába... Egy kisváros (Nagyatád) színházáról van szó – magyarázta Gyula – ahol a falu-város polgársága együtt szerepel a Zöldvölgyi vándorszíntársulattal. Nagyatád vendéglőjét pedig a regény hatására nevezték el utólag Ezüst kanocsónak!

A balatoni táj, a természet méltóságos derűje és a költői szív hűsége, józan-sága jellemzi Takáts Gyula kilencven éven túl írt verseit is. Annak idején a budai kertben Weöres mondta is Takátsnak, Tataynak: ők most termik a legszebb gyümölcsöket, míg Weöres már fiatalon mindent megírt s úgy van, mint az öreg, szertelen borivó. Már csak a májgyulladás marad... Szerencsére ez nem volt igaz, mindhárom mester bőven ontotta a remek írásokat élete vége felé is.

Még az elmúlt század alkonyán írtam *Pannon szonettet*em Takáts Gyula valamelyik születésnapjára.

*Az ötödik évszak a legszebb.
Nem vigasztal, de létezik, segít,
hogy ragyogáshoz szokva megszedd
bunyt szem lágy tüzének gyümölcseit.*

*Kinek lány-forma domb, vagy sírbant
együtt vigyázza derűjét: nemes
bor fénye csillan ránk, ha pillant –
lám élni örökké is érdemes.*

*Hús test a pincefal, a kert belebben,
öblök kerekülnek boltívekben
s a szó és táj hazája úgy fakul*

*hogy színeit szívébe gyűjti. Sok tél
meg nyár együtt bevíti arcát s ott él
a mennyek évszakában józanul.*

